

KŘESŤANSTVÍ OD A DO Z

Ambon

Z řec. *anabainein* (stoupat). Vyvýšené místo z kamene nebo ze dřeva, z něhož se během bohoslužby čtou biblická čtení, responsoriální žalm, velikonoční chvalozpěv. Je možné odtud pronášet homilii (kázání) a modlitbu věřících (přímluvy).

Amen

Z hebr. kořene *'aman* (podpírat, stát) – znamená „je to tak“, „je to pravda“, „jistě“, „v pravdě“. Má platnost náboženského zvolání, především při bohoslužbách. Významné je, jak výrazu *amen* používá Ježíš ve své zdůrazňující formulaci „amen, pravím vám (tobě)“, která se vyskytuje 28krát u Mt, 13krát u Mk, 7krát u Lk a 26krát ve zdvojené formě u Jana: „Amen, amen, pravím vám“, „v pravdě, v pravdě pravím vám“, čili „říkám vám v celé

pravdě“. *Amen* přešlo spontánně z hebrejské liturgie do křesťanské jako hromadný souhlas shromáždění.

Anafora

Z řec. *anaphorá*, odvozeného ze slova *anaphérein* (přinést nahoru, nabídnout nahore). Anafora je ústřední a vrcholný úsek mše, od preface k doxologii. Výraz je synonymem eucharistické modlitby. Původně znamenal chléb k oběti pro slavení eucharistie.

Anatema

Z řec. *anáthema* (položít na), „zásvětný dar“ zasvěcený božstvu. Později v křesťanství nabyl tento výraz významu „prokletí“. V církevní terminologii se termínu používalo k označení odsouzení nějakého kacířského nebo nesprávného tvrzení či k označení vyloučení z církve.

AKTUALITY

Hřivna – informační čtrnáctideník vydává ŘK farnost Semily pro vnitřní potřebu. Uzávěrka tohoto čísla: 25. srpna 2022. Uzávěrka následujícího čísla: 8. září 2022. Redakce a grafická úprava: M. Kraus. Imprimatur: R. D. J. Gajdošík. Jednotlivé příspěvky zasílejte na adresu kraus.matej@seznam.cz, a to nejpozději do dne uzávěrky dalšího čísla.

HŘIVNA

Informační čtrnáctideník

ŘK farnosti Semily

Číslo 18 28. srpna 2022

Římskokatolická farnost – děkanství Semily, Komenského nám. 125, 513 01

Děkan: R. D. Jaroslav Gajdošík, tel. 739 909 500

www.farnost.semily.net

Bohoslužby v Semilech se konají v děkanském kostele sv. Petra a Pavla (KO), v kapli sv. Zdislavy na faře (KA), ve filiálním kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Kostofranku (KK), v domově důchodců (DD), v kapli sv. Antonína v Chuchelně (CH).

Farnost sv. Petra a Pavla

Pořad bohoslužeb ve farnosti ve dnech 29. 8. – 11. 9. 2022

29. 8. Po	Památka Umučení svatého Jana Křtitele	KK	18.00	za uzdravení manžela	poutní slavnost
30. 8. Út	KA	18.00	za uzdravení Františka		
31. 8. St	KA	08.00	za † Jaroslava Růtu a duše v očistci		
1. 9. Čt	KA	08.00	za † syna Jozefa Hladíka (17. výročí)		
2. 9. Pá	KO	18.00	za živé a † z rodů a duše v očistci	od 16.00 v KO svátost smíření	
3. 9. So	Památka sv. Řehoře Velikého, papeže a učitele církve	KA	18.00	za † Rozálii a rodiče Annu a Petra	
4. 9. Ne	23. neděle v mezidobí	KO	08.30	za † Emilií Morávkovou a rodiče	sbírka na střechu kostela
5. 9. Po	–	–	–		
6. 9. Út	–	–	–		
7. 9. St	–	–	–		
8. 9. Čt	Svátek Narození Panny Marie	KO	18.00	za uzdravení	
9. 9. Pá	–	–	–		
10. 9. So	KA	18.00	na poděkování za 80 let života Lubomíra		
11. 9. Ne	24. neděle v mezidobí	KO	08.30	za † Emilií Honegrovou a rodiče a za † Marcelu Lukešovou	

JOSEF HENDRICH – životopisná črta

V neděli 21. srpna 2022 si připomněla litoměřická diecéze výročí 100 let od narození kanovníka Josefa Hendricha. Narodil se 21. srpna 1922 v Rochově a zemřel 9. července 1994 v Mladé Boleslavi. V letech 1974–1989 vykonával funkci kapitulního vikáře litoměřické diecéze. Poslední léta svého života strávil na Mladoboleslavsku. Pochován byl Brozanech nad Ohří do rodinného hrobu.

O jeho životě připravil archivář litoměřického biskupství Mgr. Martin Barus článek, který jej připomíná. Jako čtení na pokračování ho přinášíme i v následujících číslech Hřivny.

Pokud bychom si chtěli litoměřickou diecézi v období komunistické totality spojit s jednou osobností, bude jí nepochybně Štěpán kardinál Trochta. A to přesto, že z oněch 41 let vykonával úřad diecézního biskupa pouze necelých 11 let (1948–1953, 1968–1974). Zbylých 30 let (pokud pomineme několik měsíců episkopátu Josefa Koukla) vedli diecézi kapitulní vikáři, tedy členové litoměřické kapituly zvolení jako dočasní správci diecéze – nejprve v letech 1953–1968 Eduard Oliva a následně v letech 1974–1989 Josef Hendrich. Zdá se, že oba tito kněží se pomalu vytrácejí z paměti naší diecéze. A byť se jedná o komplikované a zejména v případě Eduarda Olivy i poměrně temné osobnosti, je nutné si uvědomit, že vedli diecézi v nelehkých dobách a svými činy ji také zásadním způsobem usměrňovali, čímž se plně zapsali do jejích dějin. V těchto dnech si připomínáme 100. výročí narození Josefa Hendricha, který je snad právě kvůli tomu, že ho ještě mnozí pamatují hodnocen různě – od jeho dehonestování jakožto zcela prorežimního kněze až po předpojaté obhajování jeho činů. Na následujících řádcích bych se chtěl pokusit o kritické a střízlivé hodnocení jeho osobnosti založené primárně na studiu dobových dokumentů, přičemž předesílám, že se nutně jedná jen o jakousi prvotní sondu, která na mnohé otázky spojené s Hendrichovými činy a postoji neumí jednoznačně odpovědět a pouze se o to pokouší.

Josef Hendrich spatřil světlo světa 21. srpna 1922 v Rochově u Brozan nad Ohří, kde byl také pokřtěn, do chudé rodiny – otec Josef pracoval jako zedník, matka Emilie v zemědělství. Příliš detailů z Hendrichova dětství neznáme, v letech 1928 až 1933 navštěvoval obecnou školu v rodné obci, následně zřejmě díky svému talentu studoval reálné gymnázium v Roudnici nad Labem. Přihlásil se ke studiu teologie v rámci své litoměřické diecéze, avšak vzhledem k dobovým okolnostem nastoupil do kněžského semináře do Prahy, resp. Dolních Břežan, kde tehdy studovali litoměřičtí seminaristé české národnosti, zatímco litoměřický seminář připravoval budoucí kněze německé národnosti pro litoměřickou, pražskou i královéhradeckou diecézi. Alumnem však Hendrich byl jen několik měsíců, neboť v roce 1942 byl odveden jako tzv. totálně nasazený na práci v německém průmyslu, konkrétně v jeho případě do Berlína. Po jistě šťastném návratu pokračoval v roce 1945 ve studiu teologie podle změn v sídle litoměřického kněžského semináře střídavě v Praze a Litoměřicích, kde byl také v katedrále 26. června 1949 biskupem Štěpánem Trochtou vysvěcen na kněze. Od 2. srpna téhož roku byl ustanoven kaplanem v Liberci, kde působil pod vedením administrátora Vojtěcha Kodery, jednoho z blízkých Trochtových spolupracovníků. Nepůsobil zde ani rok a v červnu 1950 se stal administrátorem v Jablonném v Podještědí (a excurrando v Rynolticích a Jitřavě), kde jako duchovní správce nahradil dominikánskou komunitu zlikvidovanou v rámci Akce K několik týdnů předtím.

Dobové posudky církevních tajemníků nám ukazují Josefa Hendricha v podobě, která v mnoha směrech odpovídá jeho pozdějšímu hodnocení, kdy dělá to, co z hlediska státu ve své funkci musí, avšak neprojevuje se aktivisticky – zúčastnil se politického školení v České Kamenici, kde se „skutečně dobře projevil“,

v běžné praxi se však podle závěrů školení nechová; zúčastnil se mírové pouti na Velehradě, ale jako soukromá osoba; na instalaci nového generálního vikáře Olivy byl přítomen pouze v katedrále, dalšího programu s projevem vlasteneckého kněze a ministra Josefa Plojgara se nezúčastnil; do mimocírkevních politických a společenských aktivit se nijak nezapojil, neboť je plně vytížen správou svěřených farností.

V Jablonném zůstal Josef Hendrich osm let, což bylo v rámci 50. let v litoměřické diecézi spíše výjimkou, neboť vzhledem k proměnlivé personální situaci zde byla velká fluktuace duchovních správců. Jeho dalším působištěm se stala Kovář na Mladoboleslavsku a od 1. června 1959 Březno u Mladé Boleslavi, odkud spravoval také farnost Plasy. O důvěře, již si vybudoval v rámci diecézní i státní struktury plně vypovídá fakt, že v roce 1959 se stal vikariátním sekretářem mladoboleslavského vikariátu, jímž zůstal i po změně vikariátní struktury o dva roky později, a především k 1. březnu 1966 datované jmenování administrátorem v Mladé Boleslavi a vikářem mladoboleslavského vikariátu.

Po návratu Štěpána Trochty do úřadu litoměřického biskupa došlo v roce 1972 také (zřejmě spíše pod státním tlakem) k doplnění tehdy již fakticky personálně vyprázdněné litoměřické katedrální kapituly. Novými kanovníky se stali generální vikář Tomáš Holoubek, rektor semináře Václav Červinka, administrátor v Bělé pod Bezdězem Jaroslav Dostálek a právě Josef Hendrich. Tato jména byla jistým kompromisem mezi představami Štěpána Trochty a státu. Ačkoliv nejsme schopni konkrétní jednání rekonstruovat, figuruje Hendrichovo jméno na rozdíl od osob, které se neúspěšně snažil prosadit Trochta (Václav Hataš, František Kolář) či stát (František Ondrouch, Josef Dobiáš), resp. těch pro stát nejprve spíše nepřijatelných (Jaroslav Dostálek), ve všech seznamech navrhovaných kandidátů.

Slavnostní instalace nových kanovníků – Hendrich obsadil dignitu II. svatoštěpánského kanovníka – se pak konala v litoměřické katedrále 28. září 1972.

Právě kanovnícký post byl klíčový pro další životní osud Josefa Hendricha. Poté, co 6. dubna 1974 v dopoledních hodinách zemřel Štěpán kardinál Trochta, čímž se úřad litoměřického biskupa stal vakantním, se musela dle tehdy platného kanonického práva (kán. 429–444 CIC 1917) do osmi dnů sejít katedrální kapitula, aby ze svého středu zvolila dočasného správce diecéze – kapitulního vikáře. Státní úřady v tomto směru neponechaly nic náhodě a ještě 6. dubna večer se vedoucí sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury České socialistické republiky (nad ním pak ještě existovala federální obdoba tohoto úřadu) František Jelínek vydal do Mladé Boleslavi, kde na arciděkanství navštívil Josefa Hendricha kvůli volbě nového kapitulního vikáře, přičemž mu tento post nabídl a Hendrich tuto nabídku přijal. Obdivuhodná rychlost jednání státních úřadů byla podmíněna především snahou zajistit, aby byl zvolen jí vyhovující kandidát, což si ještě pojistila „pohovory“ se všemi kanovníky před volbou, která proběhla 10. dubna v Litoměřicích a v níž byl jednomyslně kapitulním vikářem zvolen právě Josef Hendrich, který následně dostal i potřebný státní souhlas k tomu, aby mohl tuto funkci vykonávat (pro ústně tradovaný výklad, že napoprvé byl kapitulním vikářem zvolen Tomáš Holoubek, ovšem nedostal státní souhlas a volba se musela narychlo opakovat, aby skončila v Hendrichův prospěch, jsem nenašel žádné písemné doklady – naopak lze tvrdit, že státní úřady chtěly takovému scénáři předejít; ostatně bez takovéto intervence mohla být volba Holoubka jakožto generálního vikáře vcelku logická).

Martin Barus

- pokračování -